

Bruksela, dnia 25 marca 2010 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 14/2010

Sprawozdanie z debaty z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet 2010 z udziałem sieci komisji parlamentarnych ds. równych szans kobiet i mężczyzn

Bruksela, 16 marca 2010 r.

W dniu 16 marca br. w Brukseli w Parlamencie Europejskim miała miejsce debata z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet 2010 z udziałem sieci komisji parlamentarnych ds. równych szans kobiet i mężczyzn. W spotkaniu uczestniczyli posłowie Parlamentu Europejskiego i przedstawiciele parlamentów narodowych państw członkowskich a także przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego. Celem tego spotkania było m.in. zwrócenie uwagi na problem kobiet, które padają ofiarą przemocy w rodzinie a także na słabą reprezentację kobiet w polityce i na wysokich stanowiskach w firmach oraz różnice w wynagrodzeniach pomiędzy mężczyznami i kobietami pełniącymi te same funkcje w miejscach ich zatrudnienia.

Ze strony polskiej, w spotkaniu uczestniczyła Senator **Małgorzata Adamczak**, która jest członkiem Komisji Rodziny i Polityki Społecznej Senatu RP.

Program spotkania obejmował wystąpienia:

- **Jerzego Buzka** – przewodniczącego Parlamentu Europejskiego
- **Bibiany Aído Almagro** – minister ds. równości, Hiszpania, urzędująca prezydentka
- **Viviane Reding** – wiceprzewodniczącej odpowiedzialna za kwestie dotyczące sprawiedliwości, praw podstawowych i obywatelstwa, Komisja Europejska
- **Inés Alberdi** – dyrektor wykonawczej Funduszu Narodów Zjednoczonych na rzecz Kobiet (UNIFEM)
- **Martina Karbovskego** – bułgarskiego dziennikarza
- **Mortensa Kjæruma** – dyrektora Agencji Praw Podstawowych UE

Uczestnicy debaty w Parlamencie Europejskim podkreślili, że niezbędne jest stworzenie unijnej strategii w celu zwalczania przemocy wobec kobiet. Podkreślano, że przemoc wobec kobiet musi zostać uznana za przestępstwo. Uczestnicy spotkania byli również

zgodni, co do potrzeby zgromadzenia sprawdzonych i szczegółowych oraz porównywalnych danych z całej UE, które pokażą, z iloma ofiarami mamy do czynienia i które pozwolą przeanalizować źródła przemocy oraz dokonać oceny wagi problemu.

Otwierając spotkanie, przewodniczący PE **Jerzy Buzek** powiedział, że jedna na cztery kobiety w Europie jest ofiarą przemocy fizycznej, jedna na dziesięć – ofiarą przemocy seksualnej przynajmniej raz w swoim życiu a 15% kobiet doświadcza przemocy codziennie. Podkreślił, że przemoc wobec kobiet to przestępstwo popełniane nie tylko wobec ofiar, ale także mające destrukcyjny wpływ na przyszłe pokolenia. W jego opinii bicie kobiet zaprzecza elementarnym zasadom człowieczeństwa i narusza podstawowe prawa człowieka. Przemoc wobec kobiet nie jest nowym zjawiskiem. Najważniejsze w jego opinii jest przełamanie bezsilności. Konieczne jest podjęcie działań, mających na celu pomoc tym kobietom, by ich strach i wstyd nie były silniejsze od tego, co najważniejsze – jasnej i zdecydowanej akcji przeciw ich oprawcom. Ponadto zauważył, że Europol nie zajmuje się tematem przemocy wobec kobiet i dlatego trzeba to zmienić.

Przewodniczący pogratulował prezydencji hiszpańskiej, że zwróciła uwagę na konieczność walki z przemocą wobec kobiet i zapewnienia równości szans. Zwrócił uwagę na problem nieodpowiedniego traktowania kobiet w pracy. Podkreślił, że konieczne jest myślenie o przyszłości i dlatego należy „im więcej dzieci w rodzinie – tym ta rodzina powinna płacić niższe podatki”.

Eva-Britt Svensson (GUE / NGL, Szwecja), przewodnicząca Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia, powiedziała: „Musimy pokazać, że możemy powstrzymać przemoc wobec kobiet, ponieważ jest to niezbędne do budowy społeczeństwa opartego na równouprawnieniu”. Podkreśliła, że możliwe i konieczne jest powstrzymanie przemocy i dlatego takie kampanie, jak obecna „We can stop it” (kampania Przemoc wobec kobiet „Możemy ją powstrzymać”!) są bardzo potrzebne. Zwróciła również uwagę uczestników spotkania na przyjętą przez Parlament Europejski w 2009 r. **Rezolucję Parlamentu Europejskiego w sprawie eliminacji przemocy wobec kobiet**¹. Podkreśliła, że najważniejsze jest stworzenie takiego prawa, by kobiety we wszystkich państwach członkowskich wiedziały, że przemoc jest przestępstwem i mogły uzyskać wsparcie ze strony władz, od policji i od sądu.

Eva-Britt Svensson sama doświadczyła przemocy, teraz jako posłanka pomaga innym kobietom. Szwedzka posłanka lewicowa, Eva-Britt Svensson, która z doświadczenia wie, czym jest przemoc domowa, chciałaby, aby coraz więcej kobiet żyjących w ciągłym strachu, maltretowanych przez mężów i partnerów była świadoma, że zawsze mogą pozostawić zły związek i odbudować własne życie. Ważne, by ofiary nie czuły się samotne.

- **Inicjatywy UE**

Hiszpańska minister ds. równości, **Bibiana Aido Almagro**, podkreśliła, że rok 2010 jest ważny dla równości płci. Minęło 15 lat od podpisania Platformy Pekińskiej. Dokument końcowy Konferencji Pekińskiej wskazał na dwanaście obszarów, które mają kluczowe znaczenie dla walki z dyskryminacją kobiet oraz określa działania, które w ciągu najbliższych

¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2009-0098+0+DOC+XML+V0//PL>

lat mają podjąć w tym celu rządy, instytucje międzynarodowe, organizacje pozarządowe i sektor prywatny. Do tej pory 17 rządów państw członkowskich przyjęło dokument określający wspólne ramy mające na celu zwalczanie przemocy wobec kobiet, pokazując w ten sposób swoje zaangażowanie w kwestię równości płci. Pani minister zwróciła uwagę na konieczność zwalczania przemocy wobec kobiet, handlu kobietami, przemocy w rodzinie, praktyk wynikających z tradycji kulturowej, tj. wymuszanie ślubów, morderstwa honorowe, wymuszanie prostytucji, obrzezanie kobiet. Podkreśliła jednak, że niezbędne jest kształtowanie odpowiedniej świadomości wśród młodzieży i działania prewencyjne.

Wymieniła również szereg inicjatyw prezydencji hiszpańskiej, w tym powołania Europejskiego Obserwatorium, unijnej gorącej linii pomocy ofiarom (nr 116) i Europejskiego Nakazu Ochrony. Pani minister powiedziała również, że osiągnięty został postęp w kierunku przygotowywania wspólnej strategii europejskiej na rzecz zwalczania przemocy. Planowana jest dyrektywa, mająca na celu wsparcie i ochronę ofiar przemocy.

Viviane Reding, komisarz ds. sprawiedliwości, praw podstawowych i obywatelstwa, przedstawiła inicjatywy Komisji w zakresie równouprawnienia i zwalczania przemocy, m.in. strategię w zakresie równości płci na lata 2010-2015, wniosek legislacyjny w sprawie zwalczania handlu ludźmi i organizację konferencji na temat przemocy wobec kobiet. Komisarz Reding podkreśliła, że Rada wezwała Komisję Europejską do stworzenia strategii europejskiej na rzecz równości 2010-2015 i we wrześniu Komisja zamierza przedstawić taką strategię. Ponadto, Komisja zamierza zorganizować konferencję wysokiego szczebla w dniu 25 listopada tego roku, aby świętować międzynarodowy dzień zwalczania i eliminacji przemocy wobec kobiet. Inicjatywy te będą uzupełnieniem istniejących instrumentów, takich jak Karta Praw Kobiet i program Daphne, którego celem jest walka z przemocą domową.

Odnosząc się do Karty Praw Kobiet komisarz Reding podkreśliła, że ma ona promować równość na rynku pracy i równą niezależność ekonomiczną kobiet i mężczyzn, dzięki strategii UE 2020, a także równość płacy za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości, poprzez działanie wspólnie z państwami członkowskimi na rzecz znacznego ograniczenia różnic płacowych między kobietami i mężczyznami w najbliższych pięciu latach. Ponadto Karta ma promować równość w procesie podejmowania decyzji dzięki unijnym instrumentom motywującym oraz godność, integralność i zaprzestanie przemocy uwarunkowanej płcią poprzez kompleksowe ramy polityki oraz równość płci poza UE poprzez podejmowanie działań w stosunkach zewnętrznych i w organizacjach międzynarodowych.

W trakcie debaty, baronowa **Verma** (Izba Lordów, Wielka Brytania) podkreśliła, że wiele ofiar przemocy wobec kobiet w Wielkiej Brytanii pochodzi z państw trzecich. Zaproponowała więc ścisłą współpracę z parlamentami narodowymi tych państw pochodzenia. Eurodeputowana **Emine Bozkurt** (S&D, Holandia) poparła ten pomysł i zaproponowała współpracę z Turcją, jako że jest ona krajem kandydującym do UE i w sposób zadowalający radzi sobie z tym problemem. Przedstawicielka węgierskiego parlamentu podkreśliła, że „przemoc wobec kobiet jest przestępstwem i co do tego musimy mieć jasność”. **Ulrike Lunacek** (Zieloni / ALE, Austria) zwróciła się do minister Aido Almagro i Viviane Reding z pytaniem o ich opinię na temat utworzenia specjalnej infolinii dla ofiar handlu ludźmi.

Aido Almagro powiedziała, że byłby to dobry pomysł, pod warunkiem, że będzie on stanowił część szerszej strategii mającej na celu ochronę ofiar, ściganie mafii oraz podnoszenie świadomości w społeczeństwie. „Zmiana mentalności jest trudniejsza niż zmiana prawa”, powiedziała minister. **Viviane Reding** zachęcała przedstawicieli parlamentów narodowych,

aby wpływały na rządy, by te z kolei zapewniły prawidłowe funkcjonowanie infolinii w ich krajach. Ponadto zachęciła parlamenty narodowe do przesyłania Komisji danych z parlamentów narodowych o podejmowanych przez nie działaniach i przyjmowanych środkach zwalczania przemocy wobec kobiet.

- **Niezbędne środki**

Dyrektor Agencji Praw Podstawowych UE **Morten Kjærum** powiedział, że 45% kobiet w Europie doświadcza różnych rodzajów przemocy przynajmniej raz w życiu i oszacował, że roczny koszt przemocy na tle płciowym wynosi ok. 12 mld – 20 mld EUR. Podkreślił, że mimo zwiększającej się świadomości, nadal przemoc mężczyzn wobec kobiet nie jest traktowana wystarczająco poważnie. Podkreślił potrzebę utworzenia bazy danych dotyczących zakresu przemocy mężczyzn wobec kobiet.

Bułgarski dziennikarz, **Martin Karbovski**, powiedział, że „My w Bułgarii nie mówimy o przemocy, mówimy o przeżyciu”, zwracając uwagę na liczne przypadki oblewania kobiet kwasem. On także skarżył się na brak sankcji wobec sprawców tych napadów i oprawców kobiet. Podkreślił, że w Bułgarii proceder oblewania kwasem „to nie pojedynczy przypadek a epidemia”. W ciągu 10 lat doszło do 24 takich incydentów. Kobiety pozbawiane są w ten sposób oczu, włosów, twarzy, zębów i mają rozległe rany.

Ines Alberdi, dyrektor wykonawcza Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Kobiet (UNIFEM) zwróciła uwagę na problem wdrażania i realizacji działań przeciwko przemocy na tle płci. Podkreśliła brak środków finansowych na ustanowienie inicjatyw w tej dziedzinie. Powiedziała, że w roku 2009 Fundusz dysponował kwotą 23,6 mln dolarów. W tym samym czasie do Funduszu wpłynęły 1643 wnioski na łączną kwotę 857 mln dolarów. Niemniej jednak podkreśliła, że niezależnie od wszystkiego, zobowiązania polityczne, wynikające z ustaleń w ramach platformy ‘Pekin +15’, muszą zostać wprowadzone w życie.

Dyrektor Alberdi powiedziała, że bardzo ważne jest, by zobowiązania polityczne były przekładane na język praktyki a także by politycy angażowali się na rzecz wzmocnienia praw kobiet i eliminowania przemocy wobec kobiet. Wspomniała o kampaniach „Say no” („Powiedz nie”) oraz „Join us” („Przyłącz się do nas”). Podkreśliła, że konieczne jest stworzenie globalnego centrum wiedzy. Ponadto wspomniała o programie na rzecz bezpiecznych miast. Mówiła również o dążeniu do zapewnienia lepszej reprezentacji kobiet w firmach. W tym celu konieczne jest zawiązanie „światowego paktu na rzecz nadania większej władzy kobietom w firmach”. Podkreśliła również konieczność zerowej tolerancji dla wszelkich form przemocy wobec kobiet w miejscu pracy.

„Jeśli stan psychiczny rodziny jest słaby, może to doprowadzić do sytuacji, w której w tej rodzinie pojawi się przemoc”, zauważyła **Livia Járóka** (EPP, Węgry). Portugalska posłanka **Maria do Rosário Carneiro** podkreśliła, że przemoc związana z płcią jest „postępowaniem barbarzyńskim”, dlatego problem ten musi zostać rozwiązany, między innymi poprzez wypracowanie specjalnych programów szkoleniowych dla policji. Podkreśliła, że Portugalia przyłączyła się do konferencji ds. zwalczania przemocy i podjęła szereg działań w tym kierunku, m.in. zreformowała kodeks karny, zintensyfikowała działania przeciw tego rodzaju przemocy, skoncentrowała się na zapewnieniu wsparcia dla ofiar przemocy, utworzyła sieć schronisk dla kobiet, itp. Z kolei **Ilda Figueiredo** (GUE / NGL, Portugalia) podkreśliła

potrzebę zbadania i zwalczania przyczyn handlu ludźmi, do których zaliczyła ubóstwo, wykluczenie społeczne i brak równości.

- **Kilka faktów²**

Na świecie:

- ⇒ więcej kobiet w wieku od 15 do 44 lat umiera na skutek przemocy niż na raka, malarię czy w wypadkach drogowych;
- ⇒ w ciągu swego życia co trzecia kobieta zostaje pobita, zmuszona do uprawiania seksu lub pada ofiarą innych naruszeń praw człowieka;
- ⇒ 70% zamordowanych kobiet ginie z rąk swoich partnerów;
- ⇒ każdego roku rytualnym obrzezaniem zagrożone są dwa miliony dziewcząt;
- ⇒ kobiety doświadczają przemocy i dyskryminacji zarówno w czasie wojny, jak i pokoju;
- ⇒ konflikty zbrojne i brak politycznej stabilności prowadzą do coraz większego natężenia wszystkich form przemocy, w tym również gwałtów i innych form przemocy seksualnej;
- ⇒ poziom przemocy w stosunkach międzyludzkich pozostaje wciąż wysoki nawet po zakończeniu konfliktów zbrojnych, także ze względu na powszechną dostępność broni;
- ⇒ prawa kobiet są prawami człowieka.

W Polsce:

- ⇒ przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnym i dotyczy ona wszystkich warstw społeczeństwa, a nie tylko środowisk patologicznych;
- ⇒ według badań CBOS z 2002 roku co ósma Polka przyznała, że co najmniej raz została uderzona przez partnera podczas małżeńskiej awantury.

**Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska**

A k c e p t u j ę

**Małgorzata Adamczak
Członek Komisji Rodziny i Polityki Społecznej
Senatu RP**

² Na podstawie danych Amnesty International Polska.